

A Fővárosi Ítéltábla az Újvári és Báji-Patay Ügyvédi Iroda (**felperesi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Báji-Patay Gergely ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek, dr. Kiss Gabriella ügyvéd (**alperesi képviselő címe**) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. július 14. napján meghozott 15.P.24.471/2010/56. számú ítélete ellen az alperes részéről 57. és 62. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezéseit nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben és az alábbiak szerint megváltoztatja.

Az alperes marasztalásának tőkeösszegét 8.795.419 (Nyolcmillió-hétszázkilencvenötezer-négyszázötvenkilenc) forintról 6.585.419 (Hatmillió-ötszáznyolcvanötezer-négyszázötvenkilenc) forintra, a tőke után fizetendő késedelmi kamat körében a - helyesen - 7.008.620 (Hétmillió-nyolcezer-hatszázhusz) forintot 5.008.620 (Ötmillió-nyolcezer-hatszázhusz) forintra, az 1.786.799 (Egymillió-hétszáznyolcvanhatezer-hétszázkilencvenkilenc) forintot pedig 1.576.799 (Egymillió-ötszázhetvenhatezer-hétszázkilencvenkilenc) forintra leszállítja a tőkeösszegek után megállapított kamatfizetési kötelezettség mértékének és kezdő időpontjának érintetlenül hagyása mellett.

A 2010. február 1. napjától fizetendő járadékot havi 110.000 (Száz tízezer) forintról, havi 70.000 (Hetvenezer) forintra, míg az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 640.854 (Hatszáznegyvenezer-nyolcszázötvennégy) forintról 470.965 (Négyszázhetvenezer-kilencszázhatvanöt) forintra leszállítja,

Megállapítja, hogy az alperes helyett a 604.000 (Hatszáznegyezer) forintról 445.000 (Négyszáznegyvenötezer) forintra mérsékelt kereseti illetéket az állam viseli, míg a felperes által az államnak külön felhívásra fizetendő 25.000 (Huszonötezer) forint kereseti illetéket 187.000 (Száznyolcvanhétezer) forintra felemeli.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 69.850 (Hatvankilencezer-nyolcszázötven) forint másodfokú részperköltséget, míg a peres felek az ezt meghaladó a másodfokú eljárásban felmerült további költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy az illetékügyi hatóság külön felhívására fizessen meg az államnak 215.000 (Kétszázötvenötezer) forint fellebbezési illetéket, míg az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt 287.000 (Kétszáznyolcvanhétezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az 1960-as születésű, három gyermekét 1990-óta egyedül nevelő felperes 1989-ben elveszített amputált jobb lábán művégtagot használt, mellyel közlekedőképes volt, e mellett aktív életet élt. Csökkentett munkaidőben az Ú. P. Kht.-nál dolgozott. Bal válla 2005-ben kificamodott. 2009. január 27-én munkából hazafelé menet a lakása előtt húzódó és az alperes által fenntartott járdán az egyik repedésben, úthibában megbotlott a művégtagot viselő lába, melyen nyílt, darabos combcsonttörést diagnosztizáltak, aminek következtében össz-szervezeti egészségkárosodása a korábbi 67%-ról 80%-ra növekedett, mely 40%-os baleseti munkaképesség csökkenést, 32%-os baleseti egészségkárosodást jelent. Traumatológiai utógondozása 8 hónapig tartott. Balesetének az lett a következménye, hogy a művégtagot már nem tudja használni, mozgásában korlátozottá vált, csak kerekes székkal vagy könyökmankóval képes a közlekedésre. Mozgáskorlátozottságából eredően testsúly többlete alakult ki. 2010. március 10-én a III. rokkantsági fokozatból II. fokozatba sorolták. Mindezek következtében izolált életvitele miatt alkalmazkodási zavarban szenved, hangulati nyomottság, aktivitás csökkenés, szorongásos epizódok lépnek fel nála visszatérő öngyilkossági gondolatokkal, ezért rendszeres pszichiátriai gyógyszeres kezelése is indokolt. Tömegközlekedési eszközöket nem tud igénybe venni és kizárólag könnyebb háztartási munkák elvégzésére képes, e mellett mindennapi életvitele legtöbb tevékenységében családtagjai segítségére szorul. Az alperes felelősségbiztosításának az éves kerete kimerült 2009-ben, amikor a felperes a társasághoz fordult a balesetével kapcsolatos igények kompenzálására. A Fővárosi Ítéltábla a 17.Pf.21.354/2014/4. számú határozatával helybenhagyta a Fővárosi Törvényszék 64.P.24.471/2010/6. számú közbenső ítéletét, mellyel a bíróság megállapította, hogy az alperes a felperes perbeli balesetéből eredő vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére köteles. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Pfv.III.21.258/2012/4. számú közbenső ítéletével a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartotta.

A felperes keresetet terjesztett elő és módosított kérelmében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 9.127.190 forint, ebből 7.000.000 forint nem vagyoni kár után, 2009. január 27. napjától a kifizetés napjáig, a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére. 47.400 forint dologi kár után 2009. január 27-től járó késedelmi kamat, 2.079.790 forint után középarányos, 2009. augusztus 1-től a kifizetés napjáig járó a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére kérte az alperes kötelezését. 2010. február 1-től havi 110.000 forint, 2014. április 1-től havi 3.000 forint költségpótló járadék, valamint ennek 2014. április 1. napjától járó kamatára is igényt tartott. Perköltséggént a követelt tőkeösszeg 5% + Áfa mértékű ügyvédi munkadíj megállapítását kérte. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (későbbiekben: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdésére, a 355. § (1) és (4) bekezdésére, a 356. § (3) bekezdésére, a 76. §-ára, a 84 § (1) bekezdésének e) pontjára, a 34/1992 (VI.1.) AB határozatra, valamint a Ptk. 360. § (1) és 301. § (1) bekezdésére alapította.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Főként azzal érvelt, hogy a felperes a kérelme összecszerúségét nem igazolta, ugyanis az általa csatolt nyugták nem bizonyítják, hogy a hivatkozott gyógyszereket, szolgáltatásokat az ő érdekében vásárolták, az igazságügyi szakértői véleményben foglalt kezelések és gyógyszerek indokoltsága pedig önmagában nem jelenti azt, hogy ezeket a felperes ténylegesen is igénybe vette volna. Hivatkozott továbbá - egyéb kifogásai mellett - arra, hogy a felperes 30 éve dohányzik, a betegségének megfelelő pszichiátriai kezelést pedig visszautasította, mellyel egészségi állapotának további romlásához maga is hozzájárult. Vitatta

tételenként úgy a vagyoni, mint a nem vagyoni kártérítésre előadott kereseti hivatkozásokat.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 8.795.419 forintot, továbbá 7.008.620 forint után 2009. január 27-től, 1.786.799 forint után 2009. augusztus 1-től a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 2010. február 1-től, véghatáridő nélkül fizessen meg a felperesnek havi 110.000 forint járadékot előre esedékesen minden hónap 10. napjáig, valamint, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 640.854 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Erre irányuló külön felhívásra az államnak 604.000 forint eljárási illeték megfizetésére az alperest, míg 25.000 forint eljárási illeték viselésére a felperest marasztalta. Határozata indoklásában kiemelte, hogy a 2015. február 20. napján tartott tárgyaláson tájékoztatta a bizonyítási teherről a felperest. Döntésében utalt a felperes által felhozott jogszabályi hivatkozások mellett a PK 49. számú állásfoglalásra, valamint a Ptk. 359. § (1) bekezdésében foglalt általános kártérítés szabályaira is. A felperesi kereseti kérelem tematikájával egyezően tételekre bontva indokolta úgy a vagyoni, mint a nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatos döntését. 1. A felperes sérült ruházatát illetően az általa a kereseti kérelmében kért 47.400 forint ellenében 8.620 forintot, valamint ezen tőkeösszeg kamatát látta indokoltnak, míg a kórházi ingóságokkal kapcsolatos 2. számú igényt elutasította. A 3. tétel alatti élelem feljavítás költségeként a 3 havi kórházi tartózkodásra mindösszesen 45.000 forint + kamata megtérítését a keresettel egyezően indokoltnak találta. 4. Gyógyszer és vitaminköltségekre 2009. január 31-től, 2010. január 31-ig 12 hónapra havi 15.000 forinttal számolva 180.000 forint kártérítés és ezen összeg után 2009. augusztus 1-től járó kamat megfizetésére is kötelezte az alperest, valamint járadékszerűen 2010. február 1-től havi 10.000 forint teljesítésére. E vonatkozásban kiemelte, hogy mérlegeléssel rendelkezett, a túlnyomórészbéli keresetnek történő helyt-adásról. 5. A gyógyászati segédeszközök 39.799 forintos felperes által hivatkozott költségét is elfogadta. 6. Rehabilitációs költség címén 2009. május 6-tól, 2010. január 31-ig, 9 hónapra havi 30.000 forint, összesen 270.000 forint általános kártérítés és ez után 2009. augusztus 1-től a kifizetés napjáig járó kamat, valamint 2010. február 1-től havi 10.000 forint megfizetésére kötelezés iránti felperesi kérelmet is alaposnak talált. 7. Az alperes által kért gondozási költség címén - szintén a keresettel egyezően - 2009. január 31-től, 2009. július 31-ig havi 40.000 forintot, összesen 240.000 forint, 2009. augusztus 1-től 2010. január 31-ig, 6 hónapra havi 30.000 forint, összesen 180.000 forint, valamint 2009. augusztus 1-től a kifizetés napjáig mindezek kamatát is megalapozottnak vélte. 2010. február 1-től havi 30.000 forintot ítelt meg ezen a címen. E tekintetben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a hozzátartozóira, gyermekeire támaszkodhat, akiknek ezáltal az idejét is nyilván igénybe veszi. Hat hónapig teljes körű gondozásra szorult, az utóbbi időben pedig napi 2 óra vehető figyelembe ezen a jogcímen. 8. Háztartási kisegítő költségeként is a kereset szerintiösszagszerűségben 2009. január 31-től, 2009. szeptember 30-ig terjedő 8 hónapra havi 25.000 forintot látott megalapozottnak. 2009. október 1-től, 2010. január 31-ig havi 20.000 forintot, összesen 80.000 forintot, míg 2009. augusztus 1-től a kifizetés napjáig mindezek kamatáról is rendelkezett. 2010. február 1-től pedig folyamatosan havi 20.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest. 9. Közlekedési költségeket illetően megállapította, hogy ténykérdés, hogy a felperes tömegközlekedést nem tud igénybe venni, taxival közlekedik, illetve gyermekei, hozzátartozói segítségére utalt. Ezt a többletköltség igényt is alaposnak találta és a kérelemmel egyezően mérlegeléssel havi 20.000 forinttal számolva, 2009. január 31-től 2010. január 31-ig 240.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest, továbbá 2010. február 1-től e vonatkozásban is minden hónapban fizetendő 20.000 forintot állapított meg a részére. 10. Kísérő költségét nézve a peradatok alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közlekedését a mai napig sem tudja egyedül megoldani a felperes, mindig kísérőre kell számíttania, ezért az álláspontja szerint igazolt keresettel egyezően havi 20.000 forintról rendelkezett 2009. január 31-től 2010.

január 31-ig (240.000 Ft). 2009. augusztus 1-től a kifizetés napjáig a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamattal, valamint járadékként 2010. február 1-től havi 20.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest. 11. Rezszi többletköltségre nézve 9 hónapra havi 5.000 forint figyelembevételével 45.000 forintot látott megállapíthatónak, míg a 12. tétel alatti művelődési többletköltség iránti igényt elutasította, éppúgy, mint a 14. tétel alatti látogatási többletköltséget. 13. Telefonos többletköltség tekintetében havi 3.000 forinttal látta kompenzálhatónak a felperesi igényt, mindösszesen 27.000 forintban állapítva meg azt. II. Tétel alatti nem vagyoni kártérítés körében is a keresetben kért 7.000.000 forintról rendelkezett, valamint ezen összegnek 2009. január 27-től a kifizetésig, a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamatáról, megállapítva, hogy korábban művétaggal is teljes életet tudott élni, azonban a korábbi életvitele gyökeresen megváltozott a felperesnek. Csak toloszékkal vagy mankóval tud közlekedni, valamint a baleset óta depressziós lett, nem vitatható pszichiátriai megbetegedései alakultak ki. Összességében rögzítette, hogy nem utasította vissza a felperes a pszichiátriai gondozást, csupán szakorvosi ellátásban részesül. Perköltségekben a túlnyomó részbeni felperesi pervesztességre tekintettel az alperest marasztalta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan a megváltoztatását és a marasztalás összegének a leszállítását kérte. Elsősorban azt sérelmezte, hogy az ítélet őt annak ellenére kötelezte 604.000 forint kereseti illeték megfizetésére, hogy az Illetéktörvény 4. § (1) bekezdése és 5. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a bírósági eljárás során illetékmentességben részesül. Egyebekben eltúlzottnak találta a 8.795.419 forintot és annak kamatait, valamint a 110.000 forint havi járadékot. Jogorvoslati kérelemmel nem támadta az 1. 2. 11. 12. 13. és 14. tétel alatt rögzített felperesi kérelmekre hozott bírói döntést. A 3. pont szerinti élelemfeljavítási költségeknél 3 hónap időtartamra havi 7.500 forinttal számolva, mindösszesen 22.500 forintot tartott indokoltnak. Álláspontja az, hogy nem lehet tudni, hogy a bíróság pontosan milyen adatokat mérlegelt, amikor erre nézve a rendelkezését meghozta. 4. Gyógyszer és vitaminköltségek kapcsán hangsúlyozta, hogy a felperes az eljárás során nem számlákat, hanem csak bizonylatokat csatolt. A nyugtámasolatok túlnyomó része pedig nem a jelen káreseménnyel összefüggésbe hozható gyógyszereket tartalmaz és nem is lehet tudni, hogy ki fogyasztotta el azokat. A felperes esetében csak vérrög-gátló, fájdalomcsillapító, izomlazító kenőcs, gyulladáscsökkentő készítmények, fájdalomcsillapító tapasz használata volt indokolt. Csonterősítő, roboráló készítményekre pedig 8 hónapig volt rászorult. Egyébként pedig ezek alkalomszerű gyógyszervásárlások, melyek kapcsán a vásárlás ténye igazolható, az nem, hogy azt ki vette meg, és ki használta fel, ezért 12 hónapra havi 7.000 forintot, mindösszesen 84.000 forintot, járadékszerűen pedig csak 5.000 forintot látott indokoltnak. Az 5. pont alatti gyógyászati eszközök kapcsán a kérelem elutasítását kérte, mivel semmiféle számlát nem csatolt a vétel igazolására a felperes. A 6. pontban rögzített rehabilitációs költséget is sérelmezte. A gyögymasször kezelést sem látta bizonyítotttnak, mivel erről sincs számlája a felperesnek. Ahhoz képest, hogy 2011-ben sor került a jogalap vonatkozásában közbenső ítélet meghozatalára találta sajátosnak, hogy a felperes semmilyen értékelhető adatot nem tárt a bíróság elé az általa kért rehabilitációs költségek alátámasztására, a becsatolt nyugták pedig alkalmatlanok a kérelem igazolására. A kiállítás időpontjai között valószínűtlenül rövid időszakok teltek el, pl. a ... törökfürdő esetében. Különben is a szakértői vélemény csak évi négy alkalommal történő gyógyfürdő igénybevételről tett említést. Nem igazolt, hogy a felperes valóban rendszeresen járt volna úszni, ezért a szakértő által rögzítettet meghaladó mértékű szolgáltatás ellenértékének a figyelmen kívül hagyását indítványozta. A 7. pont alatti gondozási többletköltségre 6 hónapra 29.500 forintot, mindösszesen 177.000 forintot, míg járadékszerűen havi 15.000 forintot látott megállapíthatónak. A 8. pont alatti háztartási kisegítő költségére azzal érvelt, hogy nem tárt fel a bíróság a tényállást kellő mértékben és nem ismertette ítéletében a mérlegelés szempontjait. 12 hónapra havi 10.000 forintot, összesen 120.000 forintot, járadékszerűen pedig 8.000 forintot tartott

elfogadhatónak. A 9. pont alatti közlekedési többletköltségekre előadta - miután nem lehet tudni a szállítóeszköz paramétereit, típusát, életkorát, fogyasztását -, hogy az indokolt mértékű üzemanyag mennyiség még csak meg sem becsülhető. Ennél a tételnél sem ismerhetők meg az elsőfokú bíróság mérlegelési szempontjai. Ugyanígy vélekedett a 10. pont alatti kísérő költségéről is. Összességében vagyoni kártérítés címén bizonyítottanak és indokoltnak tekintett 484.120 forintot, járadékszerűen pedig havi 28.000 forintot. A nem vagyoni kártérítés elsőfokú bíróság által megállapított összegét is eltúlzottnak találta - 3.000.000 forintra történő leszállítását kérve. E vonatkozásban kiemelte, hogy kellemetlen kötelessége, de hangsúlyoznia kell, hogy nem egy 100%-ban egészséges embert ért a perbeli baleset, hanem már korábban is művétagja volt a felperesnek, ezért irreálisan magas a nem vagyoni kártérítés kapcsán megállapított 7.000.000 forint. Perköltség igénye volt a felperessel szemben.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helyes indokai folytán történő helybenhagyására irányult. Kérte a másodfokú eljárásban az alperest az Áfát is magában foglaló perköltségeiben történő marasztalásra. Akként vélekedett, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, mely tevékenysége - mivel nem jogszabályba ütköző - a másodfokú eljárás során sem vitatható, annál is inkább, mert az elsőfokú bíróság ítéletében foglalt összecszerűség semmiképpen nem tekinthető eltúlzottnak. Fellebbezési ellenkérelmében az egyes tételeket érintve megismételte az elsőfokú eljárás során tett hivatkozásait úgy az élelemfeljavítás, mint a gyógyszer és vitaminköltség továbbá az egyéb tételek tekintetében, mely utóbbiakra hangsúlyozta, hogy tanúbizonyítást ajánlott fel, továbbá az orvosszakértői vélemény is megfelelő adatokat nyújt az e körben hozott ítéleti rendelkezés alátámasztására. A nyugtákat, igazolásokat pedig - az alperessel szemben - megfelelő bizonyítási eszköznek találta a kártérítés összecszerűségének bizonyítására.

Az alperes fellebbezése részben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság az eljárásjogi szabályokat szem előtt tartva, a felperes által felajánlott bizonyítást maradéktalanul lefolytatta, igazságügyi orvosszakértő bevezetéséről rendelkezett a perben, a kártérítés körében hozott érdemi rendelkezése túlnyomó részben helytálló mérlegelésen alapul. Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla nem látott okot az elsődleges alperesi fellebbezési kérelem szerint a Polgári Perrendtartásról szóló törvény (későbbiekben: Pp.) 252. § (2) avagy (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésre.

Mindenek előtt rögzíti a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében - fellebbezés hiányában - jogerőre emelkedett rendelkezése az 1. tétel alatti sérült ruházatra, 2. tétel alatti kórházi ingóságokra, 11. tétel alatti rezsi, 12. tétel alatti művelődési, 13. tétele szám alatti telefonos és a 14. tétel alatti látogatási többletköltségekre vonatkozó elsőfokú ítéleti döntés, valamint a nem vagyoni kártérítés 3.000.000 forint erejéig, melyet az alperes a fellebbezésében nem sérelmezett. Éppígy jogerőre emelkedett a felperes keresetét a vagyoni kártételek körében kisebb részben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés is. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét mindezek alapján a 3-tól 10-ig terjedő vagyoni tételek és a nem vagyoni kártérítés mértékét illetően bírálta felül.

Mivel a felperes kereseti kérelmének jogalapja a jogerőre emelkedett közbenső ítélet folytán nem tehető vitássá, a felülbírálat Pp. 253. § (3) bekezdése szerinti korlátai között az ítéltáblának az alperesi fellebbezés folytán az általa sérelmezett kártételek indokoltsága, és a kártérítés mértékét illetően kellett állást foglalnia. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a 48. sorszámú jegyzőkönyvébe foglaltan a Pp. 3. § (3) bekezdése és 164. § (1) bekezdésére utalással arról

tájékoztatta a peres feleket, hogy a felperes terhére és érdekkörébe esik minden egyes tétel vonatkozásában az általa hivatkozottösszegezés megfelelő igazolása. Tájékoztatásában arra is kitért, hogy milyen bizonyítási eszköz igénybevitelével tehet eleget az arra kötelezett a tényállításainak alátámasztására.

A Pp. alapelvi szinten rögzített 3. § (5) bekezdése szerinti szabad bizonyítási rendszerben a bíróság a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve. A Pp. 206. § (3) bekezdése értelmében a bíróság a kártérítés vagy egyéb követelés összegét, ha a szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján meg nem állapítható, a per összes körülményeinek mérlegelésével, belátása szerint határozza meg.

A régi Ptk. 355. § (1) bekezdése alapján az alperes a felperesnek a balesettel okozati összefüggésben keletkezett teljes vagyoni és nem vagyoni kárát köteles megtéríteni. A törvényhely alkalmazhatósága szempontjából a kártérítésként követelt költség az eredeti állapot helyreállítását, a sérülés folytán elszenvedett hátrány mérséklését, kiküszöbölését szolgáló indokolt kiadás, melynek mértékét a károsult káresemény előtti állapotára, akkori tényleges élethelyzetére, körülményeire, az okozott hátrány jellegére tekintettel kell megállapítani.

A vagyoni kár tételenkénti vizsgálatát megelőzően a fenti jogszabályi helyekre utalással kiemeli az ítéletábra, hogy a károkozó teljes kártérítési felelősségéből adódik az is, hogy közömbös a kártérítési jogviszony sajátosságaiból eredően, hogy a károkozó által ellentételezésként nyújtott szolgáltatást a károsult miként használja fel. Ugyanakkor a károsult a tőle elvárható módon köteles bizonyítani az egyes költségei összegezését, és a mindenben helyes felperesi hivatkozások szerint a pontosan nem igazolható vagyoni hátrányok esetében mód nyílik a régi Ptk. 359. § (1) bekezdésének alkalmazásával, az eset összes körülményeinek a vizsgálatával az adott gazdasági viszonyokra figyelemmel általános kártérítés megállapítására is. Önmagában a hozzátartozói segítségnyújtásnak, gondozói tevékenységnek, a kiesett háztartási munkának, az elmúlt években a felperes egészségi állapotának további romlását mérséklő gyógyszerek és gyógyhatású készítmények ellenértékének az egzakt összegezés nem határozható meg. Mindez azonban nem járhat azzal a következménnyel - a teljes körű reparáció elvéből következően - hogy a károsult részére minimális vagyoni kártérítés kerül megállapításra.

A fellebbezésben foglaltak kapcsán felmerülő legfontosabb kérdés, hogy a különböző vagyoni kárigények kellő megalapozására elfogadhatóak-e a felperes által 2015. február 18. napján csatolt nyugták és a különféle szolgáltatások, így a gyógyfürdő igénybevitelének igazolására benyújtott bizonylatok. A másodfokú bíróság álláspontja az, hogy nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a szabad bizonyítás elvéből kiindulva a lefolytatott tanú-bizonyítást, az igazságügyi szakértői intézet 37. sorszám alatt 2014. május 16. napján csatolt aggálymentes szakértői véleményét, valamint a felperes által a baleset bekövetkeztének időszaktól kezdődően összeállított iratait, bizonylatait mérlegelése - ezáltal - ítéleti rendelkezése alapjaként elfogadhatónak találta.

Nem volt vitás a perben, hogy a káresemény folytán a felperes egyébként is amputált lábának a további törése, elroncsolódása azt eredményezte, hogy a későbbiekben a művégtag használatára már nem alkalmas a tovább csonkolt végtag és kerekesszéssel képes a helyváltoztatásra. Ez a maradandó és az alperes által sem vitatott végleges egészségromlás a balesettel szoros összefüggésben különféle költségekben, értékcsökkenésben felmerülő vagyoni hátrányt is jelent. Az sem kétséges a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint, hogy a felperest vagyoni, és nem vagyoni hátrányok is érték és hogy az általa hivatkozott a kereseti kérelmében foglalt kártérítés szolgálhatja az őt ért hátrány megfelelő mérséklését - adott vagyoni tétel esetében annak teljes körű

kiküszöbölését.

A régi Ptk. 355. § (3) bekezdése alapján pénzbeli kártérítésként járadék is megállapítható. A kártérítésnek az időszakosan visszatérő szolgáltatásként történő meghatározására a régi Ptk. 356. § (1) bekezdése szerinti baleseti járadék formájában, avagy a bírói gyakorlat által ismert költség alapú járadék megállapításával van lehetőség. A költség alapú járadék a károkozás folytán felmerült többletköltségek tételes számbavételével határozható meg, mely általánosságban is a hasonló balesetknél vizsgált gondozási, ápolási, háztartási kisegítő és más költségként jelentkezik. A perben a felperes ez utóbbi járadékigényt érvényesítette a vagyoni kárai megtérítésére.

Nem találta alaposnak az ítéletábra az alperesnek a 3. tétel alatti élelem feljavítás, 4. tétel alatti gyógyszerköltségek, és az 5. tétel alatt rögzített gyógyászati segédeszközökkel kapcsolatos jogorvoslati kérelmét. Ezen költségeket az elsőfokú bíróság a keresettel egyezően állapította meg. Nem tévedett, amikor a felperes által a korabeli ár és értékviszonyok figyelembevételével nem túlzott mértékben meghatározott élelemfeljavítás költségét a felperes által kórházban töltött időszakot nézve egy összegű 45.000 forintban, az általa használt gyógyászati segédeszközök, és a kerekesszék értékét a keresettel egyező 39.799 forintban fogadta el. Önmagában a számla hiánya nem teszi ugyanis a kérelem összecszerúségét a fent kifejtettek alapján megalapozatlanná. Az elsőfokú bíróságnak az e körben tett, a szakértői véleményben foglaltakra történő mindenben helyes utalásait a másodfokú bíróság ezeknek a tételeknek az alátámasztására nem ismétli meg. Azonban a fellebbezésben felhozottakra további megjegyzést érdemel, hogy 2009-ben a kórházban tartózkodás időszakában még nem tudhatták a felperes és hozzátartozói, hogy a felperes részére az egészségügyi intézménybe juttatott élelmiszerek megvásárlását igazoló iratok megőrzése is szükséges lehet, mely a jelen esetben egyébként sem elvárható bizonyíték.

A 4. tétel alatti gyógyszer és vitaminköltségek körében a keresettel egyezően meghozott döntés úgy a 10.000 forintos havi járadék, mint a 2009-es időszakra összesített 180.000 forintot illetően helytálló. 2015 februárjában a felperes által csatolt iratok között fellelhető a 2013. szeptember 15. napján kelt számla, melyen a számlakibocsátó a **W. F. Kft.**, a vevő a felperes. A számlával igazolt vitamin készítmények, alga, szelén tartalmú gyógyhatású készítmények vételára bruttó 23.379 forintot tett ki. Ugyancsak számlával igazolt a felperes, mint vevő részéről a 2014. augusztus 15. napján megkötött, a **V. T. Kft.**-től bruttó 15.090 forintért vásárolt gyógyhatású készítményekkel kapcsolatos ügylet. Ezt meghaladóan nyugták állnak rendelkezésre, melyek a perrel érintett 2009. januári balesettől kezdődően 2015-ig felölelik az egész vizsgált időszakot. A másodfokú bíróság e tétel körében sem ismétli meg az elsőfokú bíróságnak a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglaltak szerinti helytálló érvelését. A fellebbezésben foglaltakra pusztán kiemeli, hogy az igazságügyi pszichiáter szakértő véleménye alapján (36. számú szakértői vélemény 24. oldal) a felperesnek igazolt és a balesettel kétségmentesen összefüggésbe hozható lelki eredetű megbetegedései, tartós alkalmazkodási zavara, depresszív hangulata szorongásos epizódokkal, alvászavar, visszatérő öngyilkossági kísérletei is igazoltak, az alperes által kétségbe nem vontak. A felperes által 2015 februárjában csatolt iratok I. és II. „kötetei” számos pszichiátriai megbetegedés kezelésére szolgáló gyógyszer megvásárlását is igazolják, melyek némelyike a mindenki által hozzáférhető (internetes) adatbázis szerint is, még a háziorvos rendelőnyére sem igényelhető pszichiátriai készítmény. A ..., a ..., a ... közismert gyógyszerek, melyek megvásárlását igazoló bizonylatok száma sem csekély a periratok között. Ezért is súlytalan az alperesnek a nyugtákon feltüntetett készítményeket kifogásoló fellebbezési hivatkozása.

A fenti költségigényeken túlmenően az 6. tételszám alatti rehabilitációs költségeknek az egyösszegű 2009-es, a 7. tétel alatti gondozási többletköltségeknek mind a 2009-es időszakra egy összegben,

mind a járadékszerűen megállapított mértékére részben alaposnak találta az alperesi fellebbezést a másodfokú bíróság, míg a 8. tétel alatti háztartási kisegítő költségére, a 9. tétel alatti közlekedési költségre és a 10. tétel alatti kísérő költségének a járadék mértékére benyújtott fellebbezése is részben alapos a 2009-es, 2010-es időszakra megállapított lejárt vagyoni kártérítések érintetlenül hagyása mellett az alábbi indokok szerint.

A rendelkezésre álló adatoknak a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelését tekintve az elsőfokú bíróság döntése nem minden vonatkozásban okszerű. Az irányadó bírói gyakorlat következetesnek mondható abban, hogy a másodfokú eljárásban sem kizárt az adott tényállás alapján a peradatok eltérő értékelése, mérlegelése. (BH2006. 403.) A 48-as számú jegyzőkönyvben kiosztott bizonyítási teher eredményeként, a felperes teljes körű tájékoztatás ellenére sem indítványozta a vele egy házban lakó gyógytornász tanúkénti meghallgatását. A felperesnek a heti rendszerességű 3.500 forint ellenében igénybe vett gyógytorna költségre tett személyes előadás, az azt megerősítő hozzátartozói tanúvallomás, valamint az iratok között fellelhető gyógytorna hirdetés nem elegendő a másodfokú bíróság álláspontja szerint a 2009 májusától 2010. január 31. napjáig megállapított havi 30.000 forint, a 6. tétel alatti rehabilitációs költségek igazolására, melyet a másodfokú bíróság 20.000 forintban talált elfogadhatónak. (9 hónap x 20.000 forint = 180.000 forint) Nem túlzott ugyanakkor az ezen a címen járadékként kért és az elsőfokú bíróság által megítélt havi 10.000 forint. Nem kétséges ugyanis, hogy általános kártérítés esetén minden célravezető és rendelkezésre álló bizonyítást le kell folytatni. Ugyanakkor a felperes egészségi állapotából, valamint testsúlynövekedéséből adódóan az igazságügyi szakértői vélemény alapján is gyógytornász, valamint gyógyfürdő ellátást indokoltan vesz igénybe, melynek költségére akkor sem túlzott a havi 10.000 forint, ha ez utóbbit csak évente 4 alkalommal javasolta a szakértő, a perrel érintett ár és értékviszonyok alapján. Nyilvánvaló emellett a gyógytorna szükségessége is, melynek nem az igénybevételét, hanem rendszerességét és összecszerúságát nem igazolta megfelelően a felperes.

Túlzott a 7. tétel alatti gondozási többletköltség 6 hónapra 40.000 forint, további 6 hónapra 30.000 forintban, valamint járadékként 30.000 forintban megállapított mértéke. A régi Ptk. 355. § (1) bekezdésének kritériumai szerint, a káreseményel okozott hátrány jellege határozza meg a kártérítési felelősségből eredő megtérítendő költségek mértékét, azok szükségszerűségét, a károsult reparálásának tényleges módját. Összességében mérlegelés kérdése, hogy milyen tételre, milyen bizonyítási eszközt fogad el a bíróság. A peradatokból nem kétséges, hogy a baleset utáni 3 hónapot társadalombiztosítás keretében igénybe vett kórházi kezelésben töltött a felperes, mely időszak alatt a gondozási többletköltség vagyoni kártérítésként történő figyelembevétele nem értelmezhető. Az sem vitatott, hogy napi 1-2 órában indokolt ilyen irányú segítség igénybevétele a felperes részéről, melyhez képest okszerű azon fellebbezési érvelés, hogy a „8 órában” igénybe vehető ápolási díj havi 29.500 forint összege, a felperesi keresettel egyező döntést megkérdőjelezhetővé teszi. Összességében a másodfokú bíróság gondozási többletköltség címén az első 6 hónapra 40.000 forint helyett 30.000 forintot, a második 6 hónapra 30.000 forint helyett 20.000 forintot, míg járadékként 2010. február 1. napjától 30.000 forint helyett 20.000 forintot tartott indokoltnak. A felperes előadása és hozzátartozóinak vallomása alapján egyértelmű, hogy a felperes tényleges gondozását nem szakápoló, hanem családtagjai végzik.

A 8. tétel alatt rögzített háztartási kisegítő költségét 2010. január 31-ig helyesen mérlegelte az elsőfokú bíróság, figyelembe véve a felperesnek a balesete után kialakult, csak fokozatosan visszanyert, és csupán a jelentéktelen háztartási munkák elvégzésére alkalmas egészségi állapotát. Nem kétséges, hogy ezen a jogcímen kára keletkezett a felperesnek, továbbá az sem vitatható, hogy a háztartási kisegítő igénybevétele a felperes oldaláról rendszeresen felmerülő indokolt igény, ezért az irányadó bírói gyakorlat szerint is lehetséges ezen a címen számára járadék megállapítása, mely a

reparálás megfelelő módja (BH2009. 209.). Azonban járadékként 20.000 forint helyett csupán 10.000 forintot talált alaposnak a másodfokú bíróság, figyelemmel arra is, hogy a felperes a hozzátartozójával, nagykorú gyermekével lakik, aki ezeket a tevékenységet a számára is elvégzi.

A 9. és a 10. tétel alatt vizsgált közlekedési költség és kisegítő költsége tárgyában hozott a 2010. február 1. napjáig megállapított költségek helyes mérlegelésen alapulnak, figyelemmel arra is, hogy a balesetet követő egy éves időszak orvosi iratokkal igazoltan, a kezelések igénybevétele miatt is az egészségügyi intézményekbe történő gyakori utazást tett szükségessé, ezért a 2×240.000 forintban megállapított költség indokolt. A felperes e körben 2015 februárjában néhány napra taxi igénybevételével kapcsolatos blokkot, valamint számos különböző benzinkutaknál történő, esetenként eltérő mennyiségű üzemanyag megvásárlását kívánta igazolni. Az alperes a fellebbezésében hiányolta, hogy a felperes hozzátartozóinak, avagy az őt ebben segítő személyek gépjárművének a paraméterei nem ismertek, ezért a rendelkezésre álló csekély adat sem mérlegelhető. Nem tévedett ugyanakkor az elsőfokú bíróság amikor ezen tételek kapcsán is a nem vitathatóan a baleset következtében kialakult felperesi mozgáskorlátozottságból adódó igényekből indult ki. A felperes kerekesszékkal közlekedik, a szakértői vélemény szerint sem képes tömegközlekedési eszköz használatára. Ezek a tények úgy a közlekedési, mint a kísérő költségének a megállapítását is indokolják, melyekre egyenként a havi 20.000 forint helyett 10.000 forintot tartott elfogadhatónak a másodfokú bíróság, mely a felperes havi utazásait megfelelően ellentételezi. E körben további megjegyzést érdemel, hogy a közlekedéssel kapcsolatos 2×20.000 forintos, mindösszesen 40.000 forintot kitevő havi költségpótló járadék mindenképpen eltúlzott a balesetkori, és a jelenbeli életviszonyok vizsgálatával is.

Az alperes az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés mértékét - más hivatkozásai mellett - arra figyelemmel támadta, hogy a felperes már a balesetet megelőzően is mozgáskorlátozott volt, mely tény nem került kellő értékelésre a nem vagyoni kár megszerzésének megállapításánál. A nem vagyoni kártérítés olyan a személyiség védelmére rendelt jogvédelmi eszköz, melynek legfőbb célja az elveszített életlehetőségek, az elszenvedett testi-lelki sérelmek kiegyensúlyozására szolgáló ellentételezés nyújtása. Nem vitás, hogy a baleset következtében sérültek a felperesnek a régi Ptk. 75. § (1) bekezdése és 76. §-a szerint a testi épséghez, egészséghez fűződő, védett személyiségi jogai, melynek következménye, hogy a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja, és 355. § (1) és (4) bekezdése alapján olyan mértékű pénzbeli kártérítésre tarthat igényt, amely alkalmas az elszenvedett sérelmei kiegyensúlyozására. A pénzbeli kártérítésnek ebből következően olyan mértékűnek kell lennie, hogy a személyiségi jogsérelem és annak következményei miatt előállott hátrány kompenzálását az adott ár- és értékviszonyok között biztosítsa. Az elsőfokú bíróság a felperes által a balesettel közvetlen oksági kapcsolatban elszenvedett hátrányokat helyesen rögzítette határozatában, és alapvetően helytállóan értékelte azokat a körülményeket is, amelyek az életminőségének a nem vitatható romlását eredményezték. Az ítéletábra ezek közül azt emeli ki, hogy a perbeli baleset következtében a felperes a négy fal közé szorult, közlekedése nehezítetté vált és a korábbi, lényegében teljes életét élni már nem tudja, családfenntartói funkciója is elveszett, a baleset következtében pszichiátria kezelésre szorul. E vonatkozásban az elsőfokú bíróság teljes egészében helyt adott a felperes kereseti kérelmében foglaltaknak és 7.000.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest. Az elsőfokú bíróság ítéletében alapvetően helyesen értékelte a felperes által elszenvedett hátrányokat, és ezek között azokat a tevékenységeket, amelyek ellátására a baleset következtében időlegesen, illetve véglegesen alkalmatlanná vált. Ugyanakkor az ítéletábra egyetértett a fellebbezéssel annyiban, hogy az elszenvedett sérelmek kiegyensúlyozására alkalmas nem vagyoni kártérítés összegét az elsőfokú bíróság a balesetkori ár- és értékviszonyokhoz képest eltúlzott mértékben, a Pp. 206. § (3) bekezdésének sérelmével állapította meg, ugyanis a felperes által elszenvedett hátrányok

kiegyensúlyozására a megállapítottnál alacsonyabb, 5.000.000 forint összegű nem vagyoni kárpótlás is alkalmas. A felperest ért trauma súlyát, következményeit, azoknak a családi és társas kapcsolataira gyakorolt hatását, és összességében az eset körülményeit és azt is figyelembe véve, hogy a baleset előtti állapot reparálandó, - mely a felperes esetében ugyancsak sérült volt, - az ítéletábra 5.000.000 forintban látta megállapíthatónak az alperest terhelő nem vagyoni kártérítés mértékét, mely összeg megfelelően kompenzálja a felperest ért testi-lelki sérelmeket. A nem vagyoni kártérítés mértékét ugyanis az egyedi esetekben akként kell meghatározni, hogy az az ítélkezési gyakorlatban a hasonló károsultak számára megállapított kártérítésekhez képest ne legyen eltúlzott.

Az alperes marasztalása a fentiek eredményeként megváltozott: a 7.000.000 forint nem vagyoni és 1.786.799 + 8.620 forint vagyoni kártérítést tartalmazó marasztalás mindösszesen 6.585.419 forintra csökkent, amely 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és 1.576.799 + 8.620 forint vagyoni kártérítést tartalmaz, míg a 2010. február 1. napjától fizetendő járadék összegét 110.000 forintról 70.000 forintra mérsékelte a másodfokú bíróság. A késedelmi kamatfizetés kezdő időpontjai és mértéke a másodfokú döntés értelmében nem változik.

Itt utal továbbá arra az ítéletábra, hogy az elmúlt években jelentősebb mértékű inflációval nem számolhatunk. A felperes a járadék, illetőleg a nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatban eddig még végrehajtást nem kezdeményezhetett, ugyanakkor a megállapított vagyoni és nem vagyoni kárpótlásnak az értékállósága a jelen ár és értékviszonyokat illetően sem csekély, arra is tekintettel, hogy 2010 óta fennáll az alperesnek a járadékszerűen megállapított vagyoni kártérítés és kamat fizetésre vonatkozó kötelezettsége is.

Mindezek értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, míg egyébekben helybenhagyta.

Okkal sérelmezte a fellebbezésében az alperes, hogy az Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (későbbiekben: Itv.) 5 § (1) bekezdésének a) pontja alapján a bírósági eljárásra is alkalmazandó illetékmentességet élvez, mely elsőfokú rendelkezést azzal módosította a másodfokú bíróság, hogy az alperes terhén elszámolandó mérsékelt kereseti illetéket az állam viseli.

Az alperes marasztalásának a leszállítása folytán azonban a felek eltérő arányban lettek pernyertesek az elsőfokú eljárásban, mely 10.115.419 forint pertárgyérték helyett 7.416.799 forint figyelembevételét jelenti a felperes javára, a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerint a járadékok egy éves összegének alapulvételével. Ennek következtében az alperest terhelő Áfát is magában foglaló elsőfokú perköltség fizetési kötelezettség 470.965 forintra, míg a felperest terhelő kereseti illeték összege 187.000 forintra változott. Itt utal az ítéletábra arra, hogy az illetékfizetési kötelezettséggel kapcsolatban a felperes a fizetési felhívás kézhezvételét követően az illetékügyi hatósághoz benyújtandó külön kérelmére részletfizetést, avagy halasztási kedvezményt kérhet.

A fellebbezési eljárásban a nem vagyoni kártérítés, és a járadék vonatkozásában azonos a Pp. 239. §-a szerinti utaló szabály alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében megállapítható pernyertesség, pervesztesség aránya, míg a lejárt vagyoni kártételek körében annak 1.786.799 forintról 484.120 forintra történő leszállítását kérte az alperes, mely csupán 1.576.799 forint erejéig alapos, ezért a másodfokú eljárásban 55.000 Ft + Áfa másodfokú részperköltség megfizetésére köteles a kisebb mértékben pervesztés alperes, mely mindösszesen 69.850 forintot tesz ki a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján.

A fellebbezési pertárgyérték ($110.000 \times 12 = 1.320.000$, fellebbezési kérelem szerinti $28.000 \times 12 = 336.000$, melyek különbozete 984.000 forint + a nem vagyoni kártérítés kapcsán fellebbezett 4.000.000, + a lejárt vagyoni kártérítés 1.302.679) 6.286.679 forint x az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti 8%, mely 502.000 forint fellebbezési illetéket eredményez. A másodfokú pernyertesség arányában ebből 215.000 forintot a felperes, míg 287.000 forintot az alperes illetékmentességére tekintettel az állam visel. A felperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles a másodfokú pervesztességéből eredő fellebbezési illeték megfizetésére.

Budapest, 2016. július 5.

. Lukács Zsuzsanna s. k.
a tanács elnöke

Kepesné dr. Bekő Borbála s. k.
előadó bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s. k.
bíró

Fővárosi Ítéltábla
17.Pf.21.354/2011/4.

A Fővárosi Ítéltábla az Újvári Ügyvédi Iroda (**felperesi képviselő címe**, ügyintéző dr. Újvári Zoltán ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a dr. Kiss Gabriella (**alperesi képviselő címe**) ügyvéd által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. március 28. napján meghozott 64.P.24.471/2010/6. számú közbenső ítélete ellen az alperes részéről 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az alperes a felperes vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére köteles.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 63.500

(hatvanháromezer-öt száz) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 4.433.190 forint és ennek 2009. január 27. napjától járó törvényes mértékű kamata, továbbá havi 64.000 forint járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Előadta, hogy 2009. január 27-én munkából hazafelé menet a lakóháza előtt húzódó hibás járdán balesetet szenvedett, az egyik kiemelkedő repedésbe ütközve megbicsaklott a művégtagot viselő lába és elesett. Mentővel szállították kórházba, ahol megállapították, hogy nyílt darabos combcsonttörést szenvedett el. Operációját követően 2009. február 31-én engedték haza otthonába. Csontsérülése miatt a lába a művégtag viselésére alkalmatlanná vált, ezért most már csak tolókocsival vagy mankóval közlekedhet. Ennek következtében mozgástere jelentősen leszűkült, lakását ritkán hagyja el. Otthonában is mások támogatására, gondozására szorul; míg korábban ő látta el gyerekeit, most már ez a helyzet megfordult. Korábbi életminősége rendkívüli megromlása pszichés megbetegedéséhez vezetett. Mindezekon felül rehabilitációjával, gyógykezelésével és a közlekedéshez szükséges gyógyászati eszközök megvásárlásával jelentős kiadásai merültek fel. Vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítése iránt azért az alperessel szemben lépett fel igénygel, mert elmulasztotta a kezelésében lévő hibás járdaszakasz kijavítását.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Azt nem vitatta, hogy a felperest a járdahibák következtében érte baleset (20.P.XI.24.098/2009/9. sorszámú jegyzőkönyv). Vélekedése szerint azonban a felperes nem bizonyította, hogy milyen károk érték és azt sem, hogy pszichés állapotának és életkörülményeinek romlása okozati összefüggésben áll a balesettel.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy a felperesnek a ... szám előtt 2009. január 27-én bekövetkezett balesetéből származó kárai megtérítésére az alperes köteles.

A jogi indokolás szerint a hibás járdaszakaszról becsatolt fényképfelvételek, valamint a felperes személyes előadása és az általa bejelentett tanúk vallomása bizonyította, hogy a felperest a járda hibájának következtében érte a baleset. A Ptk 339. § (1) bekezdése alapján az ebből eredő károk megtérítésére a járda kezelőjeként az alperes köteles, mivel nem gondoskodott annak biztonságos közlekedésre való alkalmassá tételéről. Miután a kár összecszerűségére nézve további bizonyítás szükséges, ezért a jogalap fennállásáról a Pp. 213. § (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel határozott.

A közbenső ítélet ellen az alperes jelentett be fellebbezést, melyben elsősorban annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodsorban pedig a hatályon kívül helyezését kérte.

Vélekedése szerint a fényképfelvételek nem alkalmasak a káresemény helyszínének a bizonyítására, mivel azokon egymás mellett több járdahiba is látható, és sem a felperes, sem a tanúk nem tudták megjelölni, hogy ténylegesen melyik okozta a balesetet. Erre vonatkozóan a tanúvallomásokat sem lehet figyelembe venni, mert a tanúk csak később érkeztek a helyszínre, és a felperestől értesültek a baleset körülményeiről. A felperes szavahihetőségével kapcsolatban azonban kételyek merültek fel, mivel az általa csatolt orvosi iratok szerint az egyik alkalommal úgy nyilatkozott, hogy nem dohányzik, a másik alkalommal pedig azt mondta, hogy 30 éve dohányzik. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget annak a körülménynek, hogy a felperes mintegy 20 éve már művégtagot viselt és a megjelölt útszakaszon naponta közlekedett, ezért annak állapotát ismerte. Mindezekre figyelemmel a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem vonható le olyan kétségmentes következtetés, hogy a kártérítési felelősséget megalapozó ok-okozati összefüggés fennállna.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének helyes indokain alapuló helybenhagyására irányult.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéltábla teljes terjedelmében felülbírálta.

Az alperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság által hiányosan megállapított tényállást az ítéltábla kiegészíti a következőkkel.

A felperes balesetét a mellette elhaladó autóban ülő házaspár vette észre, akik segítségére siettek, és egyúttal értesítették arról a lakóház gondnokát, L. Gy.-t. A gondnok hamarosan a helyszínre érkezett, a felperest felsegítette, felültette az általa odavitt székre, és megvárta vele a mentőt. Pár percen belül ott volt a felperes fia is, akit kaputelefonon keresztül a gondnok értesített a történetekről.

A balesetet követő kórházi kezelésről kiállított zárójelentés szerint a felperes korábban amputált jobb lábán I. fokban nyílt, darabos inter-supra condyler femurtörést diagnosztizáltak. Még a baleset napján, 2009. január 27-én megoperálták, melynek során reteszelt-fedett velőűrszegezést hajtottak végre. Lobmentesen gyógyuló sebbel, megtartott varratokkal 2009. január 31-én bocsátották haza a kórházból.

A felperes gyógyszeres kezelése otthonában tovább folytatódott, ahonnét rendszeresen járt a traumatológiai utógondozásra. Orvosi iratai szerint sérült lábának fokozatos terhelését 2009. május 6-a után kezdhette meg. Fájdalmai miatt azonban a művégtagot a továbbiakban nem tudta viselni, azóta kerekesszékkal, illetve könyökmankóval közlekedik.

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges orvosi felülvizsgálat során a felperest 2010.

március 10-én a III. rokkantsági fokozatból a II. fokozatba sorolták át, mivel megelőző vizsgálata óta elszenvedett lábsérülése miatt „össz-szervezeti” egészségkárosodása a korábbi 67 %-ról 80 %-ra növekedett.

A 2010. április 6-án készült kórházi zárójelentés szerint a felperesnél gyakran alakul ki frusztrált állapot fokozódó mozgáskorlátozottsága és izolált életvitele miatt. A krízis-ambulancián tartott konzílium során javasolták számára, hogy tünetei enyhítése érdekében jelentkezzen a kerületében lévő pszichiátriai gondozóban.

A felperes hozzá benyújtott kártérítési kérelmét az alperes továbbította a vele szerződéses kapcsolatban álló ... Biztosítónak. A biztosító 2009. április 17-én felvett kárfelvételi jegyzőkönyve szerint a baleset során tönkrement a felperes akkor viselt ruházata. Aznap a biztosító részéről M. I. megtekintette a baleset helyszínét. A kárfelvételi jegyzőkönyv pótlapján azt rögzítette, hogy a gyalogosjárda aszfaltburkolatát mintegy 4 nm nagyságú felületen megjavították, ezért a káresemény bekövetkezésének műszaki állapota nem volt pontosan felderíthető. A járdáról készült fotók azonban azt mutatják, hogy a kijavított rész környezetében változatlanul repedések, mélyedések, felgyűrődések, gödrök és aszfalthiányok voltak észlelhetők. A környező járdaszakasz vizsgálatából valószínűsítette, hogy a javítást megelőzően a járda a baleset bekövetkezésének helyén is sérült volt.

Az így kiegészített tényállásra figyelemmel az ítélőtábla - a rendelkező rész pontosítása mellett - egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével, azonban a jogalap valamennyi elemére kiterjedő vizsgálata alapján az indokolást kiegészítette a következőkkel.

A perben érvényesített kártérítési kereset jogalapjának elbírálása során azt kellett eldönteni, hogy az alperes részéről fennállt-e olyan jogellenes magatartás, mellyel okozati összefüggésben a felperest kár érte (Ptk 339. § (1) bekezdés). Az alperes védekezése folytán az esetleges károsulti közrehatás is a jogalapba tartozóan volt vizsgálendő (Ptk. 340. § (1) bekezdés).

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kereset jogalapja fennáll, mivel helyi közútkezelőként az alperes megszegte jogszabályi kötelezettségét azzal, hogy nem gondoskodott a járda biztonságos közlekedésre való alkalmassá tételéről. Ez a megállapítás - bár csak az alperes jogellenes magatartását emeli ki - szükségszerűen magában foglalja azt is, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítottan találta a kár bekövetkezését és hogy azt az alperes kötelezettségszegő mulasztása idézte elő; ez utóbbi körülményekre azonban az indokolásában nem tért ki.

Következtetésével egyebekben az ítélőtábla egyetért, de a vagyoni és nem vagyoni kár bekövetkezését külön-külön vizsgálta, mivel e két kártípusnak szükségképpen különböző a ténybeli és jogi alapja.

A Pp. 213. § (3) bekezdéséből következően csak akkor hozható a kárfelelősséget megállapító közbenső ítélet, ha a kárkötelelem Ptk. 339. § (1) bekezdésében meghatározott konjunktív feltételei maradéktalanul teljesültek, beleértve a kár bekövetkezését is. Az elsőfokú bíróság ítélete azonban e körben részletes okfejtést nem tartalmaz.

A felperes vagyoni kárának bekövetkezte egyértelműen bizonyítást nyert, hiszen a peradatok szerint olyan kiadásai merültek fel és olyan anyagi veszteségeket szenvedett el, amelyek a baleset nélkül nem következtek volna be.

A kórházi és otthoni gyógykezelésével és mozgásszervi rehabilitációjával összefüggésben felmerülő kiadásai meghaladták a mindennapos életviteli költségeit. Orvosi iratai szerint gyógyszereket kell szednie és gyógyászati segédeszközöket kellett vásárolnia, melyek költségeit részben számlákkal igazolta. A biztosító által készített kárfelvételi jegyzőkönyv alátámasztja, hogy a baleset idején viselt ruházata megrongálódott. Tanúvallomások támasztják alá, hogy a baleset után hosszú ideig gondozásra és ápolásra szorult, amihez - gyermekeinek támogatásán kívül - kiegészítőt kellett igénybe vennie, ami szintén olyan költséggel jár, ami korábban nem merült fel. Ráadásul háztartása ellátását ezután sem tudja egyedül megoldani, így várható, hogy ezzel kapcsolatos kiadások továbbra is terhelni fogják. Ugyanez mondható el a közlekedési költségekre, melyek a balesetet követő rendszeres felülvizsgálatra járás miatt növekedtek.

Az előzőekben ismertetett körülmények folytán felmerülő károk a felperest ért tényleges vagyoni kárként összegeződnek (Ptk. 355. § (4) bekezdés).

Ezen felül a felperes nem vagyoni kárai megtérítésére is igényt formált. A nem vagyoni kártérítés a személyhez fűződő jogok megsértésének polgári jogi szankciója, melynek megítéléséhez a jogalap körében - a vagyoni kártérítéssel szemben - azt kell bizonyítani a károsultnak, hogy személyiségi jogát megsértették és ezzel okozati összefüggésben őt nem vagyoni hátrány érte. A Ptk. 76. §-a értelmében a védendő jogok közé tartozik a testi épség és az egészség, ez utóbbi pedig felöleli a lelki egészséget is.

Az orvosi iratok és a rokkantsági felülvizsgálat adatai alátámasztják, hogy a baleset következtében a felperes mozgáskorlátozottsága tovább romlott és ezzel együtt egészségkárosodása súlyosbodott. Ehhez hozzájárult az a frusztrációs és depressziós tüneteket mutató pszichés állapot, amit mozgás- és élettere leszűkülése váltott ki.

Testi és lelki egészségének sérelme folytán a felperes a személyiségi jogok megsértésének Ptk. 84. § (1) bekezdésében felsorolt jogkövetkezményeinek levonására tarthat igényt, így a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.

Az alperes tehát az általános kártérítés szabályai szerint a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontján keresztül érvényesülő 339. § (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni a felperes balesetből eredő nem vagyoni kárát is.

Áttérve az okozati összefüggés vizsgálatára az ítélőtábla rámutat, hogy ennek fennállását az alperes először a fellebbezésben tette vitássá, amikor arra utalt, hogy nem állapítható meg a baleset pontos helyszíne és az, hogy a felperes konkrétan melyik felületi hibában botlott meg.

A járda balesetkori műszaki állapota azért nem volt feltárható, mert a kérdéses részen a felületi hibákat az alperes az akkori állapot rögzítése nélkül javíttatta ki azután, hogy a felperes bejelentette kártérítési igényét. Ezzel lényegében

kifejezésre juttatta annak elismerését, hogy a balesetet a járdahiba idézte elő, hiszen csak annak számba jöhető helyszínén gondoskodott a felületi egyenetlenségek megszüntetéséről. Ezzel összhangban az elsőfokú eljárás során a 2010. április 30-án megtartott tárgyaláson egyértelműen úgy nyilatkozott, miszerint nem vitatja, hogy a felperes balesete a járdahibák miatt következett be (20.P.XI.24.098/2009/9. számú jegyzőkönyv). Erre a körülményre nézve tehát a Pp. 163. § (2) bekezdése értelmében nem volt szükség további bizonyításra, mivel az alperes nem vonta kétségbe a felperesi tényelődást.

Ettől függetlenül a feltárt bizonyítékok megdöntésére felhozott alperesi érvek sem helytállóak.

A kihallgatott tanúk ugyanis - az alperes állításától eltérően - nem közvetett, hanem közvetlen ismeretekkel rendelkeztek a baleset helyszínéről. Magának a balesetnek ugyan nem voltak szemtanúi, de látták, hogy a felperes hol esett el, hiszen ott próbáltak neki segítséget nyújtani. Azt is látták, hogy azon a szakaszon a járda felülete repedezett volt, vagyis saját észlelésükön alapuló vallomásuk aggálytalanul alkalmas a járdahibák akkori meglétének a bizonyítására. Annak pedig nincsen semmiféle jogi relevanciája, hogy az egymás mellett lévő több felületi hiba, illetve repedés közül pontosan melyik idézte elő a balesetet, mivel e nélkül is kétségmentesen megállapítható volt - amit az elsőfokú bíróság helytállóan rögzített - , hogy a felperes balesetét a lakóháza előtti járdaszakasz hibája idézte elő.

Ehhez kapcsolódóan megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperes szavahihetősége nem dőlt meg, személyes előadása ellentmondásoktól mentes volt és összhangban állt mind a tanúk vallomásával, mind a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokkal.

A fellebbezésben az alperes azt is a felperes hátrányára értékelte, hogy hosszú évek óta művégtaggal közlekedett, és ismert volt előtte az adott járdaszakasz hibás volta. Azt ugyanakkor nem fejtette ki, hogy ennek a felvetésnek milyen jogi jelentőséget tulajdonít. Amennyiben az alperes ezzel a felperes károsulti közrehatására utalt, hivatkozása alaptalan. A Ptk. 340. § (1) bekezdése értelmében ugyanis károsulti közrehatásról csak felróhatóság esetén lehet szó. A káresemény során tanúsított felperesi magatartás azonban még az alperes által felvetett szempontok szerint sem minősíthető felróhatónak, mivel nem sérti az adott helyzetben elvárhatóság zsinórmértékét.

A kifejtettek szerint az alperes kártérítő felelősségének valamennyi előfeltétele teljesült, ezért a vagyoni és nem vagyoni károkra kiterjedő teljes kártérítéssel tartozik a felperes felé. Erre figyelemmel - a rendelkező rész pontosítása és az indokolási rész kiegészítése mellett - a Fővárosi Ítéletábra a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

A Pp. 239. §-a szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében az eredménytelenül fellebbező alperest terhelik a másodfokú perköltségek, minek következtében meg kell fizetnie a felperes részére a jogi képviselével felmerült ügyvédi költségeket. Ennek összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett tevékenység arányában,

mérlegeléssel állapította meg, amely magában foglalja a 27 %-os áfát.
Az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2012. február 24.

. Szabó Klára s.k.

a tanács elnöke

. Csordás Csilla s.k.. Sándor Ottó s.k.

előadó bíró

bíró